

SANNVTVS, SIVE DE COMPE-
SCENDO LVCTV.

Cum ob luctuosam amantissimi fratris mei mortem graui perculsus vulnere dolorosissime conflctarer, & acerbo saeuientis fortunæ ictu penè confectus planè iacerem, nullisq; consolationum medelis, aut amicorum solatijs lenior fierem: vt aliquam saltem doloris aberrationem reperirem, ad ea mihi recurrendum animorum remedia esse statui, quæ olim memoriæ mandata, longo temporis spatio intermissa, iam diu non regustaueram. Ea autem sunt quæ ad se venientibus salutaria & eadem præsentanea diuina pollicetur philosophia. Verebar etenim, & animo comouebam maxime, ne posthabitu id & neglectum in maius excreceret malum, viresq; tempore non contemnendas afficeret, neque hoc ab re mehercule. nanque sicut in corporum morbis vsuuenire percipimus, vt ij ple- 10
rũq; initio neglecti ad insanabiles sæpius recidere sint soliti ægritudines: ita animorũ perturbationes comotas, si diutius perseueret, mora; ipsa & assuetudine altiores agant demittantq; radices, tanquã affines iam illis & cognatas temporis diuturnitate factas haud facillè postmodũ & leui (vt aiunt) brachio euelli extirpariq; posse. Ex quo magna non immerito postea vitæ consequuntur incommoda. Etenim memoriæ proditum est nonnullos primis animi perturbationibus tanquã nascenti malo non aduersatos, vniuersas postmodũ ætates luctu meroribusq; cõfecisse: plerosq; vero eam ob causam ad insaniam etiã, qua nullum infelicius hominũ generi accidere potest malum, deuolutos, omne postea æuum furiosos egisse: ex quibus nonnullos sanè sibiipsis postremo violentas iniecisse manus. Hæc igitur mecũ cogitanti, Balbe, & huiusmodi remedia acri & intento perquirenti animo, illorum mihi forte sermonũ subijt recordatio, quos superioribus annis cum clarissimo viro Marco Sannuto simili 20
de re domi illius habui, cum ad illum ob acerbã Bernardi fratris mortẽ mœrore cõfectum, & domi se continentem, officij causa, quod & alioquin sæpe faciebamus, ego & Lucas Bonfius & Alfonsus Paulutius accessissemus: quos in præsentia retractare decreui, tum vt dolori (quod retro dixi) salutariter occurram meo, commotoq; & perturbato animo salubria philosophiæ adhibeam remedia: tum vt intelligas Balbe multum ijs profici posse, si conuenienti admoti tempore, & ab amico prolato homine, integras vires & legitimũ consolationis habuerint pondus: quando hac medendi ratione virum illum, quem summum cum excellenti eruditione, tum rerum vsu & experiẽtia in Republica Veneta nostra vidit ætas, animi mœrorem, à quo male habebatur, reuocata mentis ratione, omnem postea deterfisse, & ab sese procul abiecisse animaduertimus. Et profecto ita se res habet. Vt enim Tragicus 30
inquit Euripides, Medela sermo est mentis affectæ potens, Si molle fandi tempus expectas dari. Verum vt res hæc ordine procedat suo, & quo tunc acta est modo, vt bene perspici dignoscq; possit, ita nunc etiam agatur, vniuersam disputationem illam, sermonemq; nostrum Socratico differendi more conflatum: quantum memoria id assequi potero, quã breuiter colligam & conscribam, qui hoc fere cœptus & pertractatus est modo. Cum enim ad illum (vt dictum est) tunc venissemus, & in superiori ædium porticu pomeridiano eum deambulantem offendissemus, post ea quæ huiusmodi in re fieri dicique solent, vtrinque de more prolata, Quid tu, inquit ille, Leonice, à nobis tam diu abfuisi, vt neque nos (quod sæpe solebas) per tot dies inuiseris, neque amantissimum tui Bernardum meum, qui nuper vita functus est, vel morientem saltem videre curaueris? Nam de Luca & Alfonso minus queror. vt enim in sole euntibus semper corpora comitantur vmbra: sic ij quocunq; ire perrexeris, te consequuntur, & nusquam abscedunt. Tum ego, Videris inquam 40
mihi Marce tui in me muneris omnino oblitus esse, & de me iniuria conqueri. An te fugit me nunc Patauij, vbi philosophiam profiteor, quotidianis lectionibus addictum distineri, neque vsquam discedere posse: nisi si quæ fortasse interuenerint feriæ, quales sunt istæ, quas ob diui Antonij celebres dies, & nundinarum stata solennia, vniuersa ciuitas illa festos & lætabiles agit. Verum vt hæc absentia hinc meæ satis (vt arbitror) legitima est causa, ita nulla profecto esset si pridem Bernardi nostri letalem morbum cognouissem, & non prius illum mortuum quã ægrotantẽ inaudissem. Sed nescio quo aduerso lugubriq; casu hoc inexpectatum mihi ex improviso inflictum fuit vulnus, vt duplici de causa merito mihi summe dolendum esse nunc iudicem, & quod tali sum orbatus amico, & quod illi quod debui officium haudquaquam præstare potui. Tum ille, Et cognoueram, inquit, Leonice, legitima te causa hinc abesse, & Patauij distineri. Neque istuc etiam dubitabam, te, si de Bernardo quæ acciderunt percepisses, nullis vnquam neque obligationum nexibus, neque lectionum ita adstringi potuisse vinculis, vt non huc ocyus conuolasses. Sed nescio quomodo dolori obsequens meo (& si id iniuria facere me sentio) quos tamen hinc abfuisse comperi (de intimis loquor) dum ille à nobis miserabiliter est ablatu, inofficiosos proculdubio & parum gratos fuisse iudico. Atqui inquam Marce dedecet te, tali præsertim grauitate & prudentia virum, de bene perspectis aliis quin & cognitis familiaribus tuis huiuscemodi & sentire sanè & prædicare. Quamquam (vt vera fatear) persuadere mihi vix possum te isthæc de certa animi sententia nunc retulisse. Tum ille, Vera, inquit, narras Leonice, & recte me nosti. nam tali profecto sum erga vos animo. Verũ nisi omnia vobiscum & facere & dicere libere me posse considerem, haudquaquam in amicorũ numero, & talium

præsertim vos haberem. à verbis igitur meis hæc facessat suspicio, quæ neque serio mehercule, neque
 de certa animi sententia, sed moeroris impulsu & animi ægritudine fuere prolata. Sed vides ne
 Leonice quàm graui fortunæ fulmine omnis ferè nostra conciderit domus? De fratre scilicet in-
 quam narras Marce, qui immatura sublatu morte, domesticis quidem omnibus luctum & lachry-
 mas, amicis vero immensum dolorem non immerito reliquisse videtur. Alterum enim mehercule
 præclaræ familiæ vestræ columen est amissum, alterum extinctum est lumen, quod illi sanè de-
 cori & emolumento, patriæ vero laudi & gloriæ, si superfuisset, proculdubio erat futurum. Verum
 isthæc Marce communia cum sint & humana: à viro præsertim forti, qualem te esse non dubito,
 æquo animo sunt ferenda. Hac enim conditionis lege in hoc mundi theatrum ingressi sumus, vt ali-
 10 quādo inde etiam nobis esset exeundum. Tum ille ex imo suspirans pectore, *Quanam*, inquit, ratio-
 ne possum Leonice æquo esse animo, aut tantum dolorem constanti mente perferre: qui tali ingenio,
 ea indole, tot virtutibus præditum amiserim fratrem: qui cum mihi natura germanus existeret, æ-
 tate tamen & educatione à me iure filius existimari poterat. Nam cum viginti ferè annis minor
 esset natu, me non aliter quàm parentem suum colebat, & præclaris imbutus moribus & insti-
 tutis: in talem profecto euaserat (vt cætera fileam) qualem vos eum & vidistis, & cognouistis. Quas
 obrem durus profecto & inhumanus essem, nisi impensius hoc luctuoso illius casu dolerem. Tum
 ego: Magna inquam Marce, magna profecto in illo est facta iactura. Nemo isthuc vnquam
 negauerit, neque ego inficias eo. Sed si dolendum hanc ob causam est (nam de hoc ipso, si vi-
 20 debitur, mox dicemus) cur non modice potius & humane dolendum est, vt fortibus conuenit
 viris: quàm propense vt dicis & anxie, quod mulierculas & illis similes homunciones facere a-
 nimaduertimus? *Quoniam*, inquit ille, non de leui & contemnenda re, aut quæ paruo rursus ne-
 gatio reparari possit, dolemus, sed de charissimo sanè amisso pignore, quo nobis perpetuè est caren-
 dum. Tum ego, *Quæso* inquam Marce, quādo nihil aliud in præsentia est quod potius agamus, respon-
 dere non graueris ad ea quæ te percontari nunc volo. Et quid est, inquit ille, quod huic rei præuertē-
 dum putem, aut quod magis nunc cupiam, quàm ex te audire quæ hac de re tibi dicenda succurrunt?
 Credibile autem est optima tibi multa in mentem venire, quando non de fece (vt aiunt) sed de lym-
 pidissimo philosophiæ hauris fonte. Et ego, *Isthuc* inquam in me Marce neque agnosco sanè,
 neque præ me fero. Optima enim illa quæ dicis, maiores isti & elegantiores profiteantur &
 30 sentiant: mecum in præsentia satis bene agetur, si illorum vestigia sequutus, mediocria quædam
 decenter inuenire, & recte explicare potero. Tum ille, *Exordire* modo, inquit, Leonice, & quod
 vis me percontare: ne id quod ex te audire cupio, in longum nimis trahatur. Verum ambu-
 lando ne, an sedendo rem istam transigere mauis? Vt lubet inquam Marce, & vt isti malunt,
 ego enim ad vtrunque æque sum paratus. *Deambulemus*, inquit ille, potius, si placet: quan-
 do & huiusce rei conueniens est hora: & vos (vt de te & Luca nostro loquar) peripatetica pro-
 fitentes decreta, libenter id facere verisimile est. Sed iam quod velle dixeras (si videtur) aggre-
 dere. Tum ego sic quodammodo sum exorsus. Impensius tibi esse dolendum retro dixeras Mar-
 ce ob acerbum Bernardi fratris interitum, quia scilicet non leue quiddam & contemnendum,
 sed charissimum pignus amiseris, & quo tibi perpetuè posthac esset carendum. Sunt ne ista
 tua Marce? an quippiam secus ac dictum à te est nunc retuli? Sunt, inquit ille, & id ipsum
 40 vehementer asseuero. Et ego, si doles inquam Marce ob fratris mortem, quod profecto & con-
 fiteris, & vt sentio, vehementer facis, de tribus sanè ijs vnum sequi necesse est, aut te id tui ipsi-
 us gratia facere, ita quòd tua solum causa doleas, aut illius qui vita functus est, doles gratia,
 aut vtrorunq; causa, tui scilicet, & illius. omnis enim qui nos tangit & perturbat dolor, ali-
 quam profecto habere censetur causam, qua nos vellicet, & male habeat. Quid ad hæc Marce?
 Tum ille, *Facilis*, inquit, Leonice, & ad manum ad huiusmodi quæstionem mihi sanè succurrit
 responsio. Doleo nanque & illius & mei ipsius causa. Tum ego: Videor mihi inquam Marce
 probe tenere quod sentis. Doles enim videlicet tum quia iucunda illius cares consuetudine,
 vsuque & commodis quæ cum domi, tum foris tibi ab illo præsto semper erant: tum quia &
 ijs ipsis illum carere existimas, & cæteris præterea vitæ commodis quæ apud vos ampla sanè
 50 & magnifica conspiciuntur. Spatiosas has dico pulcherrimarum ædium substructiones: magni-
 ficentissimam omnis generis supellectilem: amplissimam familiam: villarum instructissimas amœ-
 nitates: pretiosorum latifundia prædiorum: cæteraque huiusmodi, quæ qui possident, beati &
 felices vulgo esse existimantur. An tibi vilia, inquit, ista Leonice, & pro nihilo ducenda esse
 videntur? quæ nēdum vulgus imperitorum, sed omnes etiam appetunt boni: aut quicquam af-
 ferre nunc potes quamobrem isthæc, vt sunt, non censeantur esse bona: nisi fortasse turpis trans-
 fuga fieri cupis, & in porticum è Lycio commigare nunc paras. Vestri enim omnes, quos po-
 litissimos philosophorum non immerito esse iudico, tertiæ bonorum classi non minus vere quàm
 omnium suffragante consensu illa adscribere dicuntur. Est vt narras inquam Marce. Sed ita hæc
 tamen illi existimant esse bona, vt neque se possidentes felices sanè efficere valeant, & sine illis
 60 etiam vita beata esse possit. *Quanquam* hoc etiā in loco si cōtendere vellem, iure optimo dicere pos-
 sem, ijs vitæ cōmodis, quibus nihil indigeāt, haudquaquā carere mortuos. Verū de ijs aliās, si dabitur:
 nunc ad propositum reuertamur. *Dixeras* (si recte memini) Marce te vtriusque causa, tui scilicet &

illius dolere. Hoc autem id valet (vt quod ad te attinet, primo videamus) te iccirco dolere, quia com-
 modis multis cum domesticis, tū forensibus quæ tibi ab illo si vixisset peruētura speraueras, posthac
 tibi carendum esse percipis. Vtilitatis igitur tuæ gratia, qua illius obitu priuatum te esse sentis, nimi-
 rum doles, & id immodice facis. Atqui dolorem nostri causa susceptum quod modice ferre de-
 beamus, imò quàm ocyus eum extinguere & abiscere contendamus, non solum omnes philosopho-
 rum omnium clamant scholæ, sed ipsa etiam nobis sanè dicat ratio, ne nosmetipsos videlicet ni-
 mium amare videamur: quod qui non à se excluderit vitium, omnibus profecto illum vitiorum
 patere incurfibus est necesse. Qui enim plus nimio se diligit, & charum habet: hunc & iniustum esse,
 & timidum, inconstantem quinetiam & incontinentem, summa est necessitas. Tum ille, Videtur,
 inquit, sanè Leonice, & tibi prorsus assentior, nostri causa dolorem modicum, vel potius nullum 19
 esse suscipiendum. Turpe nanque id esse apparet. Verum istuc quod vltimo conclusum est loco, eum
 scilicet qui se diligit, omnibus turpissimum esse vitij, præcise admodum & subobscure mihi conclus-
 sum esse videtur. Quamobrem rogo te vt illud (si placet) prolixius explices. Et ego, libenter in-
 quam istuc faciam Marce, non solum tua, sed Lucæ etiam & Alfonsi causa. quod enim tibi subobscu-
 rū est, illis tenebricosum non immerito videri potest. Quare hoc agamus modo. Qui se impedio plus
 diligit, hūc profecto sui ipsius causa nullo delectu omnia & velle & facere credibile est. Hic igitur (vt
 hinc exordiar) si amici depositum quippiam seruandum acceperit, quod in rem suam facere videat-
 tur, nonne diuino humanoque neglecto iure id non minus impudenter quàm scelestè negabit? Hac
 autem re quid improbius aut iniustius inter homines fieri possit, non video. Idem si latere se credit,
 furabitur. palam etiam rapiet, si id impune facere licebit. Infantes accepto præmio condemnabit: 20
 fana expilabit: patriam pecunia corruptus prodeat: & ad summam omnia diuina humanaque lucelli
 sui gratia confundet & conturbabit iura. Istæc autem omnia quorsum pertineant, iam intelligere pos-
 testis. Iniustissimum, inquit ille, Leonice, nobis planè hominem expressisti. Et profecto ita est inquā
 Marce. Sed is etiā eam ob causam timidissimus sanè erit. nam vt seipso suisq; diu fruatur commodis,
 quæ sui ipsius causa vndique exquisitissime diligentissimeque comparauit, neque in amicorum ad-
 uersis rebus officium obibit, aut pericula vnquam adibit: (nulli enim nisi sibi ipsi est amicus) neque
 pro patriæ salute arma capiet, aut in aciem descendet. mortem nanque impensius formidabit, ne re
 amata, id est seipso carere cogatur: nihilque non suspiciose, demisse, formidolose aggredietur aut fa-
 ciet vnquam. de illius autem inconstantia & mutabilitate, morumque intemperantia, non est quod
 pluribus vos teneam. Qui enim se ipsum plus æquo diligit, is nimirum vitæ suæ statum fortunæ 30
 semper reflatibus accommodat, & duabus (vt aiunt) sedet sellis, nusquamque stabilem vitæ tenor-
 rem perpetuò cōseruare potest: & cum se charum habeat, omnibus sibi blanditur illecebris, omniaq;
 sedulo exquirat illa quæ corporis suauiter famulantur obsequijs. Ex quibus clarissime patere potest,
 ne in hæc turpissima delabatur vitia, contaminatusque merito videri possit, dolorem sui ipsius causa,
 & vt ipse sibi ipsi faueat, à viro præsertim probo non esse suscipiendum. Est ne ita Marce vt vidim-
 us? an aliud quippiam hac de re audire expectas? Minime, inquit ille. nam in hoc mihi abunde
 de satisfactum abs te esse planè confiteor. Sed neque illius qui vita functus est causa (quod etiam te
 facere dixeras Marce) impensius tibi dolendum esse nunc assero, ne fortè sapientior quàm es, &
 quàm modestia patitur tua, in præsentia existimari velle videaris, & scientiam rei tibi penitus igno-
 tæ contumaciter vendicare studeas, vt ridiculus posthac, si secus esset, à prudentioribus non immeri- 40
 to haberi possis. An quicquam est turpius homini præsertim erudito, quàm profiteri quod nesciat,
 & de re sibi omnino ignota velle contendere? Atqui neque vulgus imperitorum id facere percipis
 mus. Musicæ enim ignarus neque fidibus canere audeat (nisi fortè desipiat) neque de rhythmis
 harmonicisq; modulis iudicium ferre præsumit: saltandi expertus & imperitus, de chironomiæ legis-
 bus non contendit: nullusque sanè hominum adeo peruerse depudere didicit, vt eam quam ignorat
 artem arroganter sibi vendicare præsumat. An ne ita tibi videtur? Prorsus ita est, inquit ille: sed quor-
 sum hæc? Quoniam inquā Marce impensius tibi dolendum esse iudicas eius quo orbatus es gratia,
 veluti si exploratum haberes, certissimeque cognosceres illum vel in aliquo esse malo ex ijs quæ vul-
 go opinantur homines, vel ijs indigere bonis quæ si viueret, illi abunde suppetere possent. Id autem 50
 ipsum quonam se habeat modo, & vtrum morte obita melius sit homini an peius, deos quidem im-
 mortales cognoscere par est, hominem vero scire neminem merito contenderim: nisi forte tu tibi ab
 inferis missas habes epistolas, aut de Castore quopiam, qui crebro illas (vt poëtæ narrant) itque res-
 ditque vias, quæ isthic gerantur inaudisti. Et quanquam hoc in loco si vellem iure optimo contendere
 possem, cum mortuis non male, sed bene potius & feliciter actum esse, tum quia vniuersis vitæ ca-
 reant molestijs, (Quis enim hic infinitorū causas non semper habet dolorū? qui morte sola finiri effu-
 gicq; possunt) tum quia liber animus nullo prorsus impedimēto proprijs tunc & peculiaribus frua-
 tur bonis. Vbi etiā sancto antiquitatis testimonio ex verissima repetito historia efficaciter vti possem,
 quæ Argiuos fratres, Cleonē scilicet & Bitonem, necnon Trophonium & Agamedem, pietatis, me-
 ritorumq; suorū præmiū veluti optimum quiddā mortem reportasse cōstanter asseuerat. Cum hæc
 inquā in mediū afferre, & sententię suffragari possem meę (vide q̄ causæ confidā) omnia istæc in præ- 60
 sentia missa facio, hoc tantū contendo, eos qui in malis esse mortuos, aut bonis omnino illos carere
 iudicat, tū in pfundissima erroris versari caligine, tū etiā se scire quod nesciāt mēdaciter fingere, tur-

piterq; mēiri. Quod cum cæteris in rebus, tū in hac maxime quæ omnē ferè vitæ cōtinet disciplinā,
 temerariū proculdubio & perniciosum non immerito esse censendū est. Non ab re igitur diuinus ille
 Plato huiusmodi in rebus quas calamitates & misērias vulgus hominū vocat, quiescere nos admonet,
 quippe qui nesciamus quorsum illa tendere velint, & utrū ne bona an mala recte existimari cōueni-
 ant: cum & alioquin dolendo etiā nihil proficere valeamus. Mentis enim aciem qua sapere & discurs-
 rere circa rem illam possemus, dolore nimirū offit & hebescere. Quāobrem in ijs vitæ casibus iubet
 nos ille, ceu in tessera ludo, ad ea quæ ceciderunt, quomodo dictauerit ratio optime se habere, ita
 nosmetipsos nostraq; omnia componere & conformare. Ex his igitur (ni fallor) perspicue satis pa-
 tere potest, in huiusmodi vitæ statibus nullum à nobis iure suscipiendum esse dolorem, cum neque
 10 nostri, neq; illorum qui vita functi sunt causa (vt visum est) merito dolere debeamus. Satis ne id tibi
 conclusum videtur Marce: an adhuc aliquid quæris? Tum ille, Videris mihi, inquit, Leonice, cum ne-
 cessarij disuncti vniuersas partes infirmaueris, certissimis Dialecticorū præceptis totū sanè destrux-
 xisse propositū, & geometrica (vt aiunt) necessitate effecisse, huiusmodi in rebus minime à nobis do-
 lore esse suscipiendū. sed nescio quomodo dum hæc quidem proferuntur, & in cursu est oratio, cedit ani-
 mus, & illi planè obsequitur & paret: cū vero desierit, veluti desultorius ex alio in aliud resiliēs, mœ-
 roribus se denuo & lachrymis transuersum tradit. Et ego, Non est mirandum inquam Marce si id ti-
 bi vsu in recenti vulnere nunc euenit, quod illis ferè omnibus accidere videtur, qui hanc rem opinio-
 ne magis quàm ratione perpendere solent. Nam se suaq; (vt diximus) nonnulli plus nimio amantes,
 & de rerum natura secus q̄ par est sentiētes, effusis nimirum desiderij feruntur habenis: & cum naturali
 20 ægritudine suapte natura modicæ & exili, præter fas decensq; opinionum fomenta falsarum submis-
 nistrent, illiq; vano quodam erroris consensu agrestes etiam sæpius & immanes misceant affectiones,
 ad immodicos postea luctus, turpesq; interdum & fœmineos eiulatus & inexplebilia lachrymarum
 studia non immerito deuoluuntur. Quamobrem non inconcinne (mehercule) hac super re huiusmodi
 ab Aesopo narratur Apologus, q̄ scilicet cum genitis à se dijs honores & munia singulis ascriberet
 Jupiter, accessissetq; ad eum cum alijs etiam luctus, sibiq; huiusmodi quippiam expostulasset, Iouē
 dixisse hoc se illi cōcedere munus, vt solis scilicet ijs qui voluissent, & illū elegissent, semper adesset. &
 profecto ita se res habet. principio enim vnusquisq; mœrores luctusq; ad se aduocat & admittit, quæ
 assuetudine postmodū, si neglecta fuerint, & tēpore cōfirmata, ceu domestica animis familiariaq; iam
 effecta, haudquaquā faciliter inde deiici extrudiq; possunt. Quamobrē sub ipsis statim initijs resiste-
 re & obstare conuenit: & in ipsis (vt aiunt) animorum limitibus cum agrestibus huiusmodi & feris
 30 affectibus conferendæ sunt manus, & acriter dimicandum, ne illorum recepto præsidio, & mentis ar-
 ce occupata, parti rationis experti, & sursum versus cupidis semper affectionibus agitata, turpiter
 posthac seruire cogamur. Sed nescio quomodo vulgus hominum, quemadmodum in alijs ferè omni-
 bus, ita hac etiam in re perperam facere videtur. Mœstis enim tristibusq; amicis, & consolatione in-
 digentibus, non modo nihil ad minuendum dolorem compescendasque lachrymas afferre consueue-
 runt, sed potius ad mœrentes & orbatos accessuri, suspiriorum luctusq; fomēta domo secum adferunt,
 atratq; sedent cum mœstis & afflictis, lachrymisq; suis illorum planè prouocant lachrymas, eiulas
 tusq; fouent & adiuuant, & omni prorsus studio hac in re turgenti animorum intemperantiæ suffra-
 gantur & fauent. Atqui iidem ipsi si vicini domum deflagrantem forte conspexerint, ocyus accurrunt
 40 omnes, & quam quisq; potest ad extinguēda incēdia egregiā nauat operam. Amicos autē ægritudine
 quadam deflagrantes, & luctu mœroribusq; inflātos, verborum lugubrium efficacia superaddē-
 tes fomenta, & ignem (vt aiunt) igni coaceruantes, penitus exurunt, & insanabile quantum in ipsis
 est, id efficiūt malum. Tum ille, Est profecto, inquit, vt dicis Leonice: & pleriq; hominū opinionibus
 mœrores & luctus sibi comparant & afficiunt, nonnulliq; etiam illos fouent, & in maius augere
 student, quos merito mehercule damnandos esse iudico. Veruntamen aduersis in rebus positum
 quempiam non dolere, cum homo natus sit, vix posse fieri contenderim: quod tu etiam retro (si
 recte intellexi) breuiter sanè visus es tangere, naturales inquiens ægritudines esse modicas &
 exiles. qua de re (nisi est molestum) aliquid ex te audire nunc vellem. Tum ego, Recte quidem
 inquam existimas Marce, si tristibus in rebus naturalem quendam hominibus sensum & dolo-
 rem adesse censes. Non enim ex quercu (vt inquit ille) aut è silice nati sumus. Et Stoicorum in-
 dolentiam illam tanquam feram & immanem aspernandam & explodendam esse contendo, quā
 sanè & animi duritiem quandam, & morum etiam asperitatem sequi necesse est. Verum vt hanc
 non admitto, neque laudo: ita neque quibuscunque tangi frangique doloribus sanè probo. Neq;
 enim Crassi similem virum natura philosophum esse volo: neque rursus Domitij: quorum alter
 extincta in piscinis muræna fleuisse: alter vero cum tres extulisset vxores, neque illachrymasse di-
 citur. Adsint bona cum venia, animorum motus, affectionesque istæ: verum modicæ sint eæ &
 exiles, & quæ facilè coerceri diducique & in melius conuerti possint. Verum de eiusmodi
 etiam naturali animorum ægritudine in præsentia aliquid dicere, cum alioquin ad propositum
 faciat nostrum, nulla certe est inuidia. Nam illius origine cognita, haud magna cum re saluta-
 60 ria illi remedia adhiberi sanè poterunt. Hoc autem exordiamur modo: Humanos animos in
 partes distributos esse duas, omnium mater artium philosophia nos docuit. Harum autem al-
 tera quidem rationis est particeps & consilij: altera vero horum experts & vacua: & hanc na-

turaliter famulari & parere, illam autem ceu moderatricem & dominam imperare & regere æquum est. Porro hæc quidem (vt dominam decet) sublimis & alta est, nihil humile, nihil demissum & vile curans. Altera vero illa contrà mollis est, enervata, humilis, languida, quæ visis opinionibusque pulsata inanibus temere semper agitur, cum illa prior notionibus & discursibus stabilita certis, nihil nisi quod verum & rectum est, speculetur & sapiat. Quamobrem cum eiusdem philosophiæ verbis palàm præcipitur & præfinitur vt nobismetipsis imperemus, ceu duo quidam simus, nihil profecto aliud præcipitur, nisi vt consilium stultitiam compescat, & ratio temeritatem coerceat & domet. Cum enim in molli illa & humili animorum parte vigeat appetitus, in altera nimirum sedem constituit suam ratio, quæ si (vt par & decens est) inferiori dominetur illi, eamque nutu suo moderetur & temperet, tanquam in optimo monarchiæ principatu, vniuersa hominis illius opera recte concinneque se habere videntur, & nihil in illo non excussum & elegans reperitur. Quod si secus contigerit, & rationi præualuerit appetitus, ceu effrenis excusso domino equus omnia raptat & dissipat, nihilque syncerum & stabile, aut pulchrum diutius cōseruare potest: vnde hominis illius vita cum turpis & scelestæ esse percipitur, tum mors etiam infamis & misera posthac consequi animaduertitur. In hac igitur animorum parte (vt ad propositum nostra reuertatur oratio) vniuersa egritudinum omnium colluies, & affectionum mala collocantur initia. Hinc mœrores & luctus: hinc suspiciones & formidines: amores quinetiam, & gestientes profusæ lætitiæ, necnon furores, ambitiones, opum cupiditates, aliæque multa eiusdem notæ vitia, originem exortumque suum habere censentur. Quæ tamen animorum affectiones dum modicæ sunt & exiles, naturales proculdubio (vt diximus) & non inutiles etiam illarum nonnullæ quandoque esse censentur. Si vero temporis diuturnitate, seu peruerso opinionum iudicio altius radices egerint suas, vt extirpari conuelli que aut vix aut ne vix quidem possint: id autem est cum rationi præualuerit appetitus: tum præter naturam effectæ, in agrestes quasdam & feras euadunt ægritudines, quæ hominis animum nedum in corpore degentem, sed cum exierit etiam, vexant & male habent. An tu aliam ob causam Marce, impiorum apud inferos supplicia & pœnas, de quibus cum antiqui ferè omnes, tum nostri non minus concorditer quàm veraciter prædicant, à summo rerum opifice constituta esse censes, nisi vt ex animorum noxæ, siue labes, seu maculæ, aut exurantur, aut abluantur, aut quo illi alio placet modo expientur? Non enim isthæc in præsentia à nobis pertractanda proponuntur, quæ alio sanè tempore idoneam nacti occasionem non incommode fortasse explicare aggrediemur: sed nunc quod instat agamus. Et Marcus: Recte, inquit, narras Leonice: nam quod pollicitus es, libèter (mehercule) arripui, & id aliquando (vt spero) tuo commodo perfolues: nunc quod in manibus est, perfice. Tum ego. Ex superioribus inquam Marce satis clare perspici potest naturales quasdam animorum esse ægritudines, quæ nisi à recto mentis iudicio, veluti ab optimo agricola circuncidantur sæpius, & ratione, ceu tonsura quadam frequenter coerceantur & mutilentur, præter naturam in agrestes quosdam & feros mentis euadunt morbos, qui per vniuersum postea vitæ curriculum non mediocre nobis negotium facessunt. Quamobrem non leuis à nobis (vt arbitror) ponenda est opera, quin potius totis viribus cōtendendum vt illas quàm exiles & castigatas, id est naturales reddamus, ne parti officiant & obluentur meliori, sed magis illam sequantur, & illi pareant. Ita videtur, inquit ille, & sic esse faciendum planè sentio. Ex eisdem etiam manifestum est, inquam Marce, immo dicas istas animorum ægritudines ex corruptis peruersisque opinionum fallacijs, & non ex rerum natura temere esse susceptas. Nam vt de proposita loquamur re, & propius ad id quod in manibus habemus, accedamus, tu qui propter fratris amantissimi è vita discessum impensius nunc doles, recentique & tumido vulnere non medicinam, sed vnguem (vt aiunt) admoues, tempore profecto lenior fies, & hoc quod nunc turget vlcus aliquando coibit, & ad cicatricem certe perueniet. Quod profecto indicio esse potest non naturalem & insitum, sed aduentitium & opinione susceptum & accitum hunc esse dolorem. si enim natura constaret, idem sanè semper esset, eundemque nimirum continuo seruaret tenorem, neque eum longa dies (quod profecto faciet) vnquam labefactare aut obruere posset. Opinioni igitur Marce vt vulgus imperitum solet, & non rationi potius, vt fortem decet virum, obsequeris, & illi parendum nunc esse præscribes. Atqui turpe sanè est, à tali præsertim viro qualis tu es, quod dies impetratura est, istuc ipsum rationem in præsentia impetrare non posse. Sed esto, fuerit hoc malum, & magnum etiam quantumuis (si videtur) amisisse fratrem, de quo tamen mox videro: nonne id à te aut proculcandum omnino, aut æquo saltem ferendum animo erat? An te præterit prudentis experientisque officium esse viri (quod ait Plato) aut ingruentia cauere mala, aut si secus euenerit, pro virili ea corrigere, & quàm leuissima efficere: aut si neque id fieri potest, viriliter illa generoseque sustinere? Et vt alio etiam in loco idem ait philosophus, Bona quidem à nobis esse optanda, forti autem animo ferenda quæcumque secus nobis fors ipsa deusque attulerint. Et profecto ita se res habet. Quemadmodum enim corpora quæ nullo negotio frigora & calores sustinere possunt, valida esse, & bene se habere non ab re existimantur, sic animorum natura quæ tristibus in rebus haudquamquam concidit, sed solidum semper & eundem retinet tenorem, & excellēs profecto, & laudanda esse censetur. Abijcendæ igitur à viris istæ sunt nugæ, & isthæc opinionum ludibria proculcanda, humanaque omnia humaniter & æquo animo toleranda. Non enim in conuiujs solum & lusibus (vt recta dicitur ratio) temperatum & abstinentē esse oportet, sed nihilominus in dolore & luctibus turgentis æstus ægritudinis ratione compescere & coercere decet. Quæ tunc non solidæ & veræ amanti ani-

morum parti repugnat (vt pleriq; falsò existimant) sed incontinenti & eueruatæ & humili. illi nanq;
 priori rem gratam facimus, si modice desideremus: si colamus: si meminerimus illorum quibus orbat
 sumus: non si lugubriter conqueramur, & nosmetipsos male mulctemus. Sed nescio quomodo huius
 modi luctus, lachrymarumq; affectio, & propensum ad lugubres eiulatus desiderium, cum neque mi-
 nus turpe, neque secus damnandum merito esse censeatur, quàm vehemens circa corporeas volupta-
 tes & proclive studiū, haud tamen ita vulgo existimatur. Nam in voluptatibus quidem nimium quē-
 que & profusum omnes nimirum reprehendunt & damnant: plus nimio autem huiusmodi in rebus
 dolentibus & affectis concedunt, & mirifice etiam fauent, quoniam illis erumnas & mœrores con-
 uenire credunt qui charissimis fuerint orbat pignoribus. sed profecto (pace eorum dixerim) mirum
 10 quantum sibi non constare illi, & nullo rerum delectu contraria inter se & pugnancia etiam facere vi-
 dentur. Quid enim per deum immortalem absurdius, & à recta ratione alienum est magis, quàm à
 probis quidem & grauib; viris insulsos cachinnorū modos, & profusam gestientemq; auferre læti-
 tiam: nulla autē lege luctus immodicosq; mœrores refrenare, & inanes cōpescere lachrymas, quæ non
 minus ex eodem incōtinentiæ fonte scaturiunt & emanāt: Et fœminis quidem viros vnguentorū lasci-
 uiam, & gemmarum sumptus, & purpureas obiectare vestes, nihil autem curare si in ægritudine lu-
 ctuq; positi genas sibi vnguibus radant, aut capillos manu vellicent, humiq; cubent, & in puluere se-
 deant: Tam enim dedecet hoc quàm illud: & vtrunque infrenis animi, nulliq; obedientis rationi cer-
 tissimum est indicium. Atqui si pueros quispiam suos, aut seruitia huiusmodi iniuria cogat perferre
 mala, bonorū reprehensionem non immerito subeat. Quæ tamen vulgi fauore & plausibus mœrentes
 20 nonnulli in seipos turpiter patrare videntur, quo præsertim tempore laxatione quadam & humani-
 tate potius esset vtendum. Quod aliquin amoris etiam & benevolentia erga vita functos manifestū
 esset indicium. Amor enim, & vera animi benevolentia immodicos luctus & inanes non quærunt la-
 chrymas. pulchræ nanq; sunt & laudabiles illæ animorum affectiones: pulchra autē & honesta haud
 quaquā indecora & turpia, qualis omnis sanè est perturbatio, expetunt & exquirunt. Sed nos (vt retro
 diximus) opiniones sequuti inanes, naturali animorū ægritudine modicæ alioquin & exili præpostera
 subministramus fomenta, illiq; immanes commiscemus affectus, ex quibus omnia nimirum quæ res
 censuimus consequuntur mala. Sed iam receptui si placet canamus: & quoniã de compescendo luctu,
 minuendisq; animorum cupiditatibus, pro mediocritate nostra satis (vt arbitror) est pertractatum,
 tempus admonet vt quod ante polliciti sumus, nunc exequamur: id autē est, vt nedum non male, sed
 30 optime potius cum ijs qui vita functi sunt, actum esse ostēdamus, illosq; felices & beatos merito præ-
 dicemus, ne hoc etiam consolationis remedio disputatio nostra nunc careat: quæ non solum immo-
 dice non dolēdum ob nostrorum hinc abscessum, & mortem, sed neq; dolendum quidem, imò potius
 lætandum gaudendumque esse suo iure contendit. Quo in loco celebrem illam Socratis iam morte
 mulctati distributionem qua apud iudices vsus est, pluribus adducere possem, mortem scilicet alterū
 de duobus necessario esse, aut omnimodam sensuum omnium priuationem, placidissimo profundissi-
 moq; somno simillimam, qua nihil (mehercule) posset esse iucundius: aut migrationem quandam in
 eas auras quas qui vita excesserunt incolunt: quod expediens & optimum proculdubio existimandum
 esset, vt cum à vinculis & carcere liberi exierint animi, ad proprias peculiareque posthac sedes com-
 migrare possint. Sed cum hac de re luculenter sanè & copiose cum à græcis, tum à latinis rerum scri-
 ptoribus memoriæ proditum sit, ad illos recurrendum esse censeo: nobis id tantum in præsentia deli-
 40 baste sufficiat, cum ad alia præsertim ijs non minora nostra festinet oratio, quorum vel præcipuum
 istuc esse censeatur. Cum enim hominū generi nihil vel maius vel præstabilius à dijs immortalibus cō-
 templatione liberorq; mentis motu concessum esse constet (illo enim cum rerum naturam & causas,
 cælestiaq; omnia, tum ipsos cognoscimus & percipimus deos: illisq; similis hoc tantum opere huma-
 nus efficitur animus, cum temporis scilicet puncto terras percurrit & maria, diuinaque acie sua spe-
 ctat & contemplatur essentias) cum hæc inquam animorum motio incitatorum, quàm contempla-
 tionem vocamus, deorum munere humanis sit permessa & tradita animis, haudquaquam ii recte in-
 contaminateque illa vti possunt, nisi prius quantum fieri potest à corporum contagio sese liberent &
 expediant, eorumque aspernentur consortia. Infinitas enim nobis molestias (vt ait Plato) & impedi-
 50 menta varia moles affert corporea, & ob necessariam esculentorum poculentorumque indigentiam
 plurimum nobis faceffit negotij: ad hæc morborum diuersa genera inde nata nobis proculdubio sunt
 impedimento, ne veras intelligere contemplariq; rite valeamus essentias. Cupiditatum præterea &
 inanium desideriorum varia examina idem nobis adducit corpus. Timores quinetiam, & imaginosa
 mentis ludibria, cæteraque huiusmodi deliramenta continuo nobis affert. Quamobrem id quod
 à plerisq; dici cōtendiq; solet, haudquaquam falsò (mehercule) dicitur, quod scilicet nequaquam cum
 illo vere sapere liceat. Nihil enim aliud quàm corpus & illius affectiones cupiditatesq; variæ, seditio-
 nes in nobis conflant & prælia. Nanque pecuniarum opumque gratia omnes ferè bellorum excitantur
 causæ: has autem corporis gratia expeti manifestum certe est, dum illius libidini & cupiditati-
 bus obsequi cupiunt homines: vnde philosophiæ contemptum posthac sequi necesse est. Et ad summā,
 60 si quippiã nobis ab illo aliquando ad modicū tempus conceditur otij, & ad aliquid exquirendum per-
 scrutandūve excitus intenderit animus, illico irruens corpus intēpestiue cōturbat & dissipat omnia,
 tumultusq; & turbarum ita nos replet, vt minime quod verum est & pulchrū dignoscere valeamus.

Quamobrem certissime est tenendum, si veri quippiam indagaturi perspecturique sumus, ab illo penitus nos liberari absoluque oportere, ita ut ipso animo res ipsas libere & expedite contemplari possimus. Tunc enim nobis id quod tota mente cupimus, & cuius miro flagramus desiderio, facile concedetur. Quare post obitum (ut vera dicat ratio) nobis presto erit prudentia, quam dum viuimus certe habere non possumus. Si enim a corporea oppressis mole recte aliquid sciri haudquaquam potest, ex duobus sane alterum sequi necesse est, aut nunquam scire contingere homines, suoque penitus frustrari desiderio, aut morte obita id illis nimirum accidere. Et ita profecto rem se habere verisimile est. Tunc enim per se liber animus, & a corporis seugatus contagio, nullo impedimento res agit suas: prius autem haudquaquam potest. Cuius rei vel euidentissimum est indicium, quo scilicet tempore hic sumus, quam fieri potest ad scientiam proxime nos accedere, quantum a corporis societate quam longissime abductus fuerit animus. Id igitur omni studio nobis est contendendum, si dijs similem volumus agere vitam: a corporeque quam remotissime seugandus est animus, nisi quantum necessarius illius nos coegerit cultus. Habes nunc Marce hac de re Platoniam, id est naturae ipsius certissimam sententiam, quam meo more sensa magis quam verba secutus, quauis & illa quoque, conuerti, & latina feci. Ex qua liquidum patere potest peculiare animorum bonum, in cuius perfecto exactoque opere perpetua illorum summaque consistit felicitas, non prius illis posse contingere, quam a corporeis vinculis, ceu a tenebroso euolantes carcere, soluti & liberi ad illas sane redierint oras, ubi beatam posthac stabilemque illis degere vitam concessum est. Hoc enim in loco veluti extorres & profugi, neque bene profecto se habent, neque recte sapere possunt: sed hebetes sane & caecutientes, quae clarissima alioquin dei & naturae sunt opera, veluti in caligine solem cernunt, & coiectantes magis quam intelligentes, rerum essentias percipere valent. Non ab re igitur diuinus ille Socrates hanc rem innuere volens, vniuersam philosophantium vitam mortis commentationem esse dixerat. Quid enim aliud agunt ij cum a voluptatibus, id est a corpore, cum a re familiari, quae ministra & famula est corporis, cum ab huiusmodi denique omnibus animum seuocant suum, quae illi secum esse cogunt, & a corporis societate quae maxime possunt abducunt? Secernere autem a corpore animum quid aliud est, quam emori discere, & mortem (ut inquit ille) commentari? Et profecto ita res se habet. Ex ijs enim vinculis emissi animi, qui eousque pro mortuis haberi poterant, tunc demum viuere incipiunt, & perenni agitati motione, quae illorum est vita, vegeta naturae suae opera recte perficere & exercere valent. quod in legibus etiam testatur Plato, recta mentis sententia inueniens se contendere animi cum corpore coniunctionem haudquaquam dissolutione esse meliorem. Quamobrem dolere & conflictari propter illorum a corpore discessum, nihil aliud profecto esse videtur, quam illis proprium inuidere bonum, quo dum carent, nihil aliud sane quam debiles & manci (ne miseros & infelices dicam) merito existimari possunt. Ut igitur si quispiam fratre suo multum post tempus peregre reuerso, cum gratulari gaudereque deberet, praepostere agens lamentaretur & fletet, is merito stultus & ridiculus ab omnibus haberetur: ita profecto qui mortuos luget suos, non modo quid melius illis fuerit ignorare, & stulte quodammodo illis inuidere, sed ridicule etiam desipere censendus est. Verum hoc in loco Marce illorum sese mihi offert ratio, satis argutula illa quidem, sed, ut videbitur, inutilis & falsa, qui ideo mortuos lugendos esse censent, quonia cum prius illos impensius amassent, charosque habuissent, illis orbat, erga quos huiusmodi exerceat affectus non habere se dicunt: quique asserunt si remouendus omnino sit dolor, amorem quoque & humanitatem a rerum natura esse tollenda, ut nulla interueniente beneuolentia aut animi charitate, cum nostris ferarum more viuamus. Quibus ego quanquam satis in ijs quae antedicta sunt responsum esse non dubitem, vanis scilicet illos opinionibus laborare, neque quicquam pensi habere quid, aut quomodo amandum: & de quo, aut quantum sit dolendum: nihilominus ut mortuos etiam ij aliquando amare discant suos, nihil opinor prohibet ut haec etiam pauca ijs quae praemissa sunt subtexantur, quod amare scilicet illos qui a vita exceperunt, nulla est inuidia, quos etiam quantum voluerint charos habere possunt, dummodo sciatur quod amare vita functos, & illorum desiderio teneri, non est (ut recta dicat ratio) illorum gratia conflictari & extabescere, lamentabileque eiulatus emittere: sed potius quantum fieri potest, grata illorum recordatione perfrui, & illos incessanter laudare, id est illos diligere, venerari, colere. Nullius enim probi viri a vitae vinculis exitus lachrymis est dignus, sed laudibus: nec turpi luctu & mœroribus anxij mortui prosequendi, sed iucunda potius perennique memoria sunt celebrandi: cum alioquin a calamitatibus humanisque miseris quas in hac vita subire necesse est, seugati & liberi, ad meliorem (ut retro diximus) beatiorumque transferint vitae statum. Quamobrem praclaro (mehercule) morum instituto apud Lycos lege sancitum fuisse memoriae proditum est, ut si quis mœroribus lachrymisque operam dare vellet, haud aliter id illi quam muliebri sumpto habitu palam facere liceret, insigniter (ut arbitror) hoc declarantes decreto, aegritudinem hanc non viris sed mulieribus potius conuenire. Et profecto ita se res habet. Muliebris enim & enervata & vilis admodum isthaec animorum est perturbatio, haudquaquam generosam sublimemque illorum indicans naturam: & idcirco foeminas videmus viris in luctum propensiores, & querulas esse magis. Hoc etiam in Barbaris ipsis Graecorum Italorumque collatione animaduertere licet: quin & in ijs ipsis qui praestantiores animis esse censentur, ut Galli, & Germanorum natio, minus luctibus vacare dicuntur, quam ij qui imbelles & formidolosi existimantur: quales Aegyptij, Lydij, Syriique esse perhibentur. Horum namque nonnullos aiunt post charissimorum funera pignorum foueas cuniculosque subintrare quosdam, & ibi quamplurimam

rimos latitare dies, ne solis scilicet lumen conspiciant, quando vita functum illo priuatū esse sentiūt. Sed quid ego hæc tibi Marce in præsentia recolo, quæ bene tibi perspecta sunt & cognita? An mihi dubium est istam in te omnium bonarum artium eruditionem, rerum maximarum experientiā, animi firmitudinem & constantiam penè singularem, huiusmodi consolatione non nimis egere? Nā de religione, & tua erga Deum optimum Maximum pietate nunc taceo, qui huiusmodi in rebus, & in hoc præcipue (vt audio) casu, patientissima illa, & vere sancta verba crebrò vsurpare soles, Dominus dedit. Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est. Hæc enim profecto vera est philosophia, qua nullum hominibus præstantius datum est bonum. Hoc vel maximum (mehercule) sapientis officium, cum commoda acceperis plurima, aduersa etiam patienter & æquo animo sufferre posse: & non minus horum causa quàm illorum dijs gratias agere. Ingrati enim & contēptoris profecto animi esse arbitror, præteritorum quidem commodorum velle obliuisci, & solius habere rationem detrimēti. Non enim si quippiam quod cupimus, prodiga nobis fortuna nō dederit, iccirco quæ prius nobis præstita sunt commoda, floccifacere & contemnere nos conuenit, sed præteritorum potius bonorum memoriam grato recolentes animo, præsentia qualiacunq; fuerint componere, & si quid Deus aut fortuna secus voluere quàm cupimus, æquo id animo & inconcussa mente ferre debemus. Semper enim constans erga Deum animus, variantisq; fortunæ intrepidus, non deiectus, non querulus, cum cæteris in rebus omnibus, tum maxime in huiusmodi vberes sanè constantiæ suæ decerpit fructus. Segregans namq; se ab istiusmodi (vt dictum est) mentis perturbationibus, ceu à caliginē quadam vitæq; tenebris quæ totum inuoluūt conturbantq; hominem, & adlympidissimam se transferens mentis tranquillitatem, aut dolorosum à sese penitus expellit omne, aut contrarij saltem commixtione mancum illud & imbecille omnino reddere consuevit. Et quæadmodum pretiosi vis vnguētī semper quidem suapte natura odoratum demulcet & afficit, ad fœtida autem & male olentia nobis sanè succurrit & remedio est: ita bonorum memoria cū semper delectet & mulceat, in malis positos etiam subleuat, iucundamq; illorum molestiæ affert medelam: illis inquam qui recordari potius suorum volunt bonorum, quàm malorum, quæ ad se, id est animum suum nihil pertinent, meminisse. Quod probis viris virtuteq; præditis, qui cum multa, tum etiam præclara in sese habent bona, quàm maxime facere conuenit. Id autem (vt sæpius dixi) cum vera polliceatur præstetq; philosophia, quæ sola medetur animis: inanes detrahit sollicitudines: cupiditatibus liberat: pellit timores: eo tamen euidentius & exquisitius efficere animaduertitur, quo idoneam magis & excellentem fuerit complexa naturam. Quæ cum essent dicta, & iam satis deambulatum videretur, idemq; omnibus placuisset, in cubiculum ire perreximus, quod in porticus latere collocatū, varijs mathematicorum monumentis, instrumentorumq; præclaris operibus erat refertum: vbi cū resedisset Marcus, & nos itidem fecissemus, Ne viuam, inquit ille, Leonice, nisi hæc tua oratio & mirifice placuit, & plurimum etiam mihi mœroris ademit. Optime enim & diligenter à te collecta sunt omnia, quæ non ad minuendum, sed ad tollendum etiam & stirpitis eradicandum euellendumq; dolorem meo quidem iudicio præclare & efficaciter faciūt. Et profecto ita se res habet. nam si quis (vt recte ante dictū est) philosophia duce & magistra rerum naturam introspicere voluerit, & non oscitāter abstrusas illius causas perscrutari, & inde quod verum est sedulo excutere tentauerit, is profecto opinabilē & voluntarium omnem reperiet esse dolorem. Quamobrem si mihi duæ aut tres huiusmodi contigerint meridiationes & ad sedandos animi motus, & ad omnia recte componenda, optime sanè mecum actū iri existimarē. Et ego, Nihil hoc inquam fieri prohibet Marce: quare & cras (si ita videtur) & perendie tibi morem gerentes huc veniemus. Sub ijs dictis cum Lucas & Alfonsus surrexissent, & ad sphæram quandā æneam visendam quæ in cubiculi medio collocata erat, accessissent, illiusq; pulchritudinem & exactā artificij diligentiam admirarentur & laudarent, ad illos accedens Marcus, vt qui illius disciplinæ inter paucos studiosus erat & eruditus, multa & præclara cum ostendēdo, tum docēdo, quod reliquum diei fuit, nō minus docte quàm suauiter & grate cōposuit. Habes Balbe quæ tunc de perturbationibus sedandis, & minuendo luctu, inter me & Marcum fuere disputata: quæ (vt retro dixi) cum ad illius leuandum ægritudine animum nonnihil contulisse mihi essent visa, in hoc luctuoso casu meo illa repetere, & huic scriptionis stylo mandare sum aggressus. Quod præclare (mehercule) cecidit. Namq; id (vt vera fatear) tantum mihi remedij sanè attulisse cognoui, vt ne temporis quidem lōginqui medela, qua nihil in huiusmodi re valētius esse perhibetur, mihi certe plus afferre potuisset.